

ผลของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างเจตคติและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครูในอนาคตที่มีต่อการศึกษาระบบเรียนรวม

Effect of the Blended Learning for Enhancing Attitudes and among Achievement of Future Teachers towards Inclusive Education

ศศินันท์ ศิริธาดากุลพัฒน์¹

Sasinan Sirithadakunlaphat¹

¹อาจารย์ ดร., สาขาสมอง จิตใจและการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

¹Corresponding author, Email: sasinan@go.buu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่มีต่อการเสริมสร้างเจตคติและศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครูในอนาคตที่มีต่อการศึกษาระบบเรียนรวมในรายวิชาการศึกษาพิเศษ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่3ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ จำนวน 46 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เป็นนิสิตที่ไม่เคยลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการศึกษาพิเศษ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ทดลองโดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบ One Group Pretest –Posttest Design โดยกลุ่มตัวอย่างได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ใช้เวลาในการทดลอง 16 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง 50 นาทีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ บทเรียนเรื่องการเรียนรวมที่พัฒนาตามวิธีการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานวิธีแบบสอบถามเจตคติของครูในอนาคตที่มีต่อการจัดการศึกษาระบบเรียนรวม แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเรียนรวมระหว่างก่อนและหลังเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติ Pair-sample t test

ผลการวิจัยพบว่า

- 1)เจตคติต่อการจัดการเรียนรวมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01
- 2)ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองที่เรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การเสริมสร้างเจตคติ/การเรียนรวม/การเรียนการสอนแบบผสมผสาน/ครูในอนาคต

Abstract

The objective of this research was to assess the effect of blended learning on promoting attitudes and academic achievement in the content of inclusive education in special education course among future teachers.

The samples selected by using purposive sampling consisted of 46 third-year students who studied in special education course in the academic year 2017 at the Faculty of Education, Burapha University and had never studied this subject before. The experiment research was a one-group pretest-posttest design. The course was taught by using the blended learning approach which had sixteen sessions/weeks and each session lasted for one hour and fifty minutes. The research instrument consisted of the lesson relating to inclusive education designed according to a blended learning method and the questionnaire on attitudes towards inclusive education, and the achievement test (pretest and posttest) on inclusive education. Data was analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation and paired-sample t test.

The findings were as follows:

- 1) Students' attitudes towards inclusive education after an experiment treatment were higher than those before an experiment treatment (p-value.01).
- 2) Student achievement in posttest due to inclusive education was higher than that in pretest (p-value.01).

Keywords: Attitude enhancement/Inclusive education/Blended Learning /Future teacher

บทนำ

การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended learning) เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้เป็นสำคัญและสอดคล้องกับการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (วิจารณ์ พานิช, 2555) การจัดการเรียนการสอนผสมผสานเป็นการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นโดยการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความแตกต่างกันระหว่างบุคคลของผู้เรียนแต่ละบุคคลทั้งรูปแบบการเรียน รูปแบบการคิด ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียนแต่ละคนที่มีการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมในอีเลิร์นนิ่ง (E-learning) เว็บไซต์ต่างๆ ผสมผสานการเรียนรู้ในห้องเรียนปกติที่เป็นแบบเผชิญหน้าระหว่างผู้เรียนและผู้สอน (Bonk & Graham, 2004) การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยการเรียนรู้ผ่านอีเลิร์นนิ่ง (E-learning) ทำให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ได้ทุกแห่งทั้งในและนอกชั้นเรียนไม่จำกัดเวลา ทั้งประกอบกับปัจจุบันสถานการณ์โลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มีการนำเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนสิ่งต่างๆ และในส่วนของอุดมศึกษา ซึ่งเป็นภาคการผลิตบุคลากรที่ต้องเผชิญกับความท้าทายและเงื่อนไขที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งวัยแรงงาน วัยเด็กและประชากรเด็กเข้ามหาวิทยาลัยมีจำนวน

น้อยลง ซึ่งสวนทางกับจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น อีกทั้งยังมีการแข่งขันในระดับนานาชาติ ตลอดจนการเพิ่มจำนวนมหาวิทยาลัยต่างชาติที่มีศักยภาพสูงตั้งนั้น สถาบันอุดมศึกษา ควรมีทิศทางในการปรับตัวให้รองรับพลวัตที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น การศึกษาอาชีพในโลกอนาคต การปรับรูปแบบการเรียนรู้จาก 1.0 ที่เรียนรู้จากอาจารย์อย่างเดียว ให้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง (2.0) และสร้างองค์ความรู้ (3.0) นำไปสู่การอุดมศึกษาไทยในยุค 4.0 ที่มีหัวใจสำคัญ คือการสร้างนวัตกรรมและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ให้มีคุณภาพสูงขึ้น เน้นการเพิ่มมูลค่าทรัพยากรและผลิตภัณฑ์ เพื่อลดการนำเข้า รวมทั้งเป็นสังคมของการแบ่งปันและปรับตัวสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ยุคโลกาภิวัตน์ (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2561)

การเรียนรู้แบบผสมผสานวิธี เป็นแนวการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มีสาระสำคัญอยู่หลายหมวดหลายมาตราได้แก่ หมวด 4 มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ตาม มาตราที่ 24 (6) สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนา ผู้เรียนตามศักยภาพ นอกจากนี้ยังมีสาระสำคัญคือ หมวด 9 ซึ่งเป็นหมวดเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านการผลิต และผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการผลิต รวมทั้งผู้ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

จากการวิจัยของ ศิริธาดากุลพัฒน์ และ มาร์ติน (Sirithadakunlaphat & Martin, 2015: 39-48) ที่ได้ศึกษาเจตคติของของครูในอนาคตที่มีต่อการจัดการศึกษาเรียนรวมพบว่าในเรื่องสภาพแวดล้อมด้านการศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 85 และเห็นด้วยอย่างยิ่งว่านักเรียนที่มีความต้องการพิเศษควรเข้าเรียนในโรงเรียนพิเศษเฉพาะ คิดเป็นร้อยละ 61 เห็นด้วยกับการจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วมกับนักเรียนในห้องเรียนปกติ คือหมายถึงกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าประโยชน์สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่จะได้รับนั้นน้อยกว่าประโยชน์ในทางสังคม ร้อยละ 91 เห็นด้วยว่าการจัดให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้ามาในห้องเรียนปกตินั้นทำให้เป็นปัญหากับเพื่อนร่วมชั้นเรียนของเขา กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วเขาจะมีโอกาสได้สอนหรือทำงานกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ คิดเป็นร้อยละ 5.5 คิดว่าได้ทำปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 49.5 คิดว่าเล็กน้อย คิดเป็นร้อยละ 34.5 คิดว่าไม่ได้ทำ คิดเป็นร้อยละ 10.5 จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าผู้เรียนยังมีเจตคติที่เป็นไปในเชิงลบ ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาแบบเรียนรวมที่คาดเคลื่อน ดังนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างเจตคติในเชิงบวกต่อการเรียนรวมให้กับนิสิตที่เรียนรายวิชาซีพครู แม้ว่าในอนาคตหากต้องการจะเป็นครู ต้องได้สอนได้พบเจอนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ที่กำหนดแนวคิดการจัดการศึกษา (Conceptual design) ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ยึดหลักสำคัญในการจัดการศึกษา ประกอบด้วยหลักการจัดการศึกษาเพื่อวงชน (Education for All) หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive education) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency economy) และหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม (All for Education) อีกทั้งยึดตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs 2030) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561: 74-77) ผู้วิจัยจึงตระหนักและเห็นความสำคัญที่จะต้องเสริมสร้างเจตคติ

ในเชิงบวกเกี่ยวกับการศึกษาแบบเรียนรวมเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 และการดำเนินงานตามสมรรถนะครูต่อไป

ดังนั้นครูเป็นผู้มีบทบาทที่สำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ โดยในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ในยุทธศาสตร์ที่3การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ได้ระบุไว้ในข้อ 3.6 ระบบการผลิตครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ได้มาตรฐานระดับสากล ในข้อ 3.3 ระบุว่า สถานศึกษาทุกระดับการศึกษาสามารถจัดกิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรอย่างมีคุณภาพ และสถาบันการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 เพิ่มขึ้น ในข้อ 3.4 ระบุว่า แหล่งเรียนรู้ สื่อตำราเรียน นวัตกรรม และสื่อการเรียนรู้มีคุณภาพและมาตรฐาน และประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ในยุทธศาสตร์ที่ 4: การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา ในข้อย่อย 4.1ระบุว่าผู้เรียนทุกคนได้รับโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มี และในข้อย่อยที่ 4.2 ระบุว่า การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น มีระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาที่ทันสมัยสนองตอบความต้องการของผู้เรียนและผู้ให้บริการอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ และสถานศึกษาทุกแห่งมีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและมีคุณภาพ เป็นต้น เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันอุดมศึกษาที่ทำหน้าที่ผลิตบัณฑิตซึ่งมีทั้งบัณฑิตที่จะไปเป็นครูในอนาคตอีกด้วย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561: 156-168)

การออกแบบการเรียนการสอนเพื่อสร้างเจตคติทางบวกให้กับผู้เรียนมีหลายวิธี เช่น การสอนตรง การอบรม การบูรณาการเชิงเนื้อหาผ่านสื่อการเรียนการสอนสมัยใหม่ (อารีย์ ธรรมโครง, 2559) ผู้วิจัยสนใจออกแบบการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ที่หลากหลายอีกหนึ่งวิธีคือ การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended learning) คือ การประยุกต์ใช้การจัดการเรียนการสอนโดยการผสมผสานระหว่างการเรียนแบบออนไลน์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (E-learning) และการเรียนแบบในห้องเรียนปกติซึ่งทำให้ผู้สอน ผู้เรียนและเพื่อนร่วมชั้นเรียนได้เผชิญหน้า ได้พบปะและทำกิจกรรมร่วมกันในชั้นเรียนอีกด้วย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการเรียนให้สูงขึ้น (Bernath, 2012) ซึ่งสอดคล้องกับฮอร์นและสเติกเกอร์ (Horn & Staker, 2011) ที่กล่าวถึงคุณลักษณะในการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานหรือ Blended learning สำหรับผู้เรียน ลักษณะการเรียนแบบผสมผสานที่เต็มรูปแบบโดยมีการเรียนแบบออนไลน์ทั้งผู้เรียนและผู้สอนจากหลักสูตรเป็นผู้กำหนด และใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศ ซึ่งมีบทบาทค่อนข้างสูงต่อกระบวนการขับเคลื่อนการใช้รูปแบบนี้

การปรับกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเดิมที่มีการบรรยายเนื้อหาเพียงอย่างเดียวทำให้ผู้เรียนขาดความสนใจ เพื่อให้การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสมกับยุคไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งรัฐบาลได้ส่งเสริมสนับสนุนการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทุกภาคส่วน ดังนั้นเพื่อให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่ดีและสอดคล้องกับสถานการณ์โลกที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในยุคดิจิทัล (Digital) นี้ ผู้วิจัยจึงมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ (Information and Communication Technology : ICT) ผู้เรียนสามารถเรียนผ่านอิเล็กทรอนิกส์ บทเรียนออนไลน์หรือ E-learning ได้ตลอด

เวลา และเป็นการปรับจุดอ่อนของการเรียนในระบบอิเล็กทรอนิกส์เพียงอย่างเดียวที่ทำให้ผู้เรียนขาดการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน เพื่อร่วมชั้นและผู้สอน ผู้วิจัยจึงได้นำวิธีการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนแบบผสมผสานมาใช้กับการเรียนในรายวิชาการศึกษาพิเศษ ซึ่งเป็นหมวดวิชาที่ครูเลือก ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาผู้เรียนสามารถเรียนจากบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์หรือ E-learning ได้ตลอดเวลา โดยให้ผู้เรียนศึกษามาก่อนล่วงหน้าจาก E-learning เอกสารประกอบการสอน และมาพบปะกันและทำกิจกรรมที่ผู้วิจัยได้ออกแบบไว้ในชั้นเรียนปกติมีการชมวิดีโอทัศน์ การทำกิจกรรมกลุ่มจากใบงาน มีการนำเสนอแสดงความคิดเห็น การสาธิตการสอนโดยผู้เรียนได้หัวข้อตามที่ผู้วิจัยกำหนดแล้วเตรียมตัวทดลองสาธิตการสอนจำลองในชั้นเรียนปกติ เพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมและประสบการณ์ที่จะเป็นครูในอนาคต และมีเจตคติในเชิงบวกเพราะเจตคติเชิงบวกจะเกิดขึ้นกับผู้เรียนได้นั้นประกอบด้วย 3 องค์ประกอบคือ 1) ความรู้ความเชื่อ (Cognitive component) 2) ความรู้สึก (Affective component) เป็นความรู้สึกชอบ ไม่ชอบ ซึ่งเปรียบเทียบกับประสบการณ์ที่มีและการคิดอย่างเป็นระบบถึงผลที่จะสอดคล้องกันได้รับเมื่อกระทำพฤติกรรมนั้นๆ 3) แนวโน้มพฤติกรรม (Behavior component) เป็นการนำเอาความรู้ ความเชื่อ ความรู้สึกมาประสานให้สอดคล้องกันแล้วพิจารณาเป็นแนวโน้มที่บุคคลจะเกิดพฤติกรรมหรือปฏิบัติต่อสิ่งต่างๆ ที่ตนชอบ ไม่ชอบจะทำให้การตอบสนองหรือกระทำในทางใดทางหนึ่งโดยตรงกับความรู้ ความเชื่อนั้นๆ ดังนั้น วิธีการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสามารถทำให้นิสิตครูในอนาคตเกิดเจตคติเชิงบวกที่สูงขึ้นเมื่อได้รับความรู้ ความเข้าใจเรื่องจัดการเรียนแบบเรียนรวมผ่านการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมและประสบการณ์ที่จะเป็นครูในอนาคต สามารถจัดการเรียนการสอนบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ และนักเรียนปกติในชั้นเรียนรวมได้และมีมาตรฐานทั้งทางเจตคติเชิงบวกต่อการเรียนรวม

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการเสริมสร้างเจตคติของครูในอนาคตที่มีต่อการศึกษาแบบเรียนรวม โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานก่อนและหลังเรียน
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครูในอนาคตโดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานก่อนและหลังเรียน

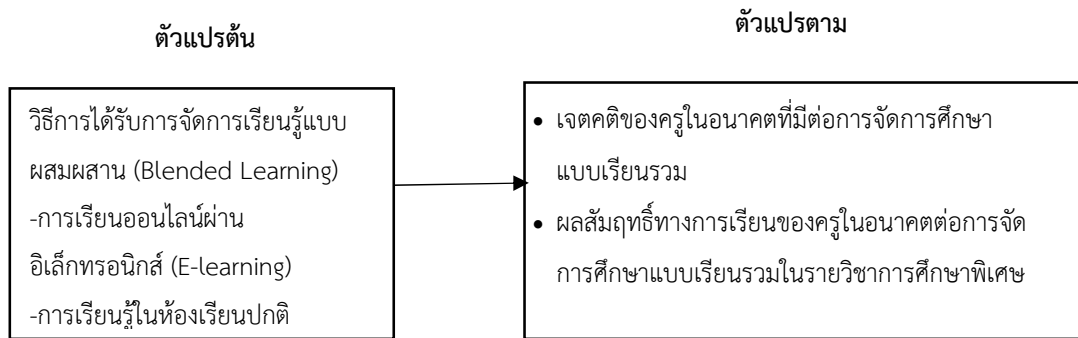
สมมติฐาน

1. เจตคติของครูในอนาคตที่มีต่อการศึกษาแบบเรียนรวมโดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานหลังเรียนเจตคติอยู่ในระดับสูงกว่าก่อนเรียน
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครูในอนาคตโดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎี งานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ เกี่ยวกับการพัฒนาเจตคติในเชิงบวกเป็นไปตามการจัดการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนผสมผสานกับการเรียนรู้

นอกห้องเรียน โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายวิธีให้ผู้เรียนศึกษาระหว่างการเรียนออนไลน์ผ่านอิเล็กทรอนิกส์ (E-learning) กับการเรียนรู้แบบเผชิญหน้าโดยผู้เรียนและผู้สอนมีปฏิสัมพันธ์กันในชั้นเรียนปกติ แล้วมีการจัดการเรียนรู้หลายวิธี ซึ่งผู้สอนมอบหมายงานศึกษาจากบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (E-learning) ด้วยตนเองมาก่อน (Self-directed learning) แล้วมาเรียนในห้องเรียนปกติ มีบรรยาย (Lecture) การศึกษาจากเอกสารประกอบการสอน วิดิทัศน์ การอภิปรายกลุ่ม (Group discussion) การสาธิตการสอน (Demonstration) ทำแบบฝึกหัด (Exercise) เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจ เพื่อปรับเปลี่ยนเจตคติในเชิงบวกเกี่ยวกับการเรียนรวม ด้วยวิธีการสร้างเจตคติทางบวกให้กับผู้เรียนโดยยึดหลัก 3 องค์ประกอบของเจตคติ คือ 1) ความรู้ความเชื่อ (Cognitive component) การรับรู้ การเรียนรู้ที่ผ่านมา เพื่อให้เกิดเป็นประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม 2) ความรู้สึก (Affective component) เป็นความรู้สึกชอบ ไม่ชอบ ซึ่งเปรียบเทียบกับประสบการณ์ที่มีถึงผลที่จะได้รับเมื่อกระทำพฤติกรรมนั้นๆ 3) แนวโน้มพฤติกรรม (Behavior component) เป็นความพร้อมที่จะกระทำซึ่งเป็นผลมาจากความคิด ความเชื่อ ความรู้สึก (อเนก สุวรรณบัณฑิต และ ภาสกร อดุลพัฒน์กิจ (2548: 130-131) และแสงเดือน ทวีสิน (2545: 69-70) โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบผสมผสานระหว่างการเรียนรู้จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (E-learning) ด้วยตนเองและการเรียนแบบเผชิญหน้า (Face to Face) ในชั้นเรียนปกติรายวิชาการศึกษาพิเศษระดับปริญญาตรี โดยผู้วิจัยให้ผู้เรียนไปศึกษาจากบทเรียน E-learning ก่อนล่วงหน้าซึ่งผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง จากนั้นมาเรียนในชั้นปกติตามตารางเรียนที่กำหนดให้ สัปดาห์ละ 1 ครั้งๆ ละ 1 ชั่วโมง 50 นาที ผู้วิจัยและผู้เรียนได้พบปะกัน มีปฏิสัมพันธ์และได้รับประสบการณ์ตรงซึ่งกันและกันในชั้นเรียนปกติ ผู้เรียนสามารถศึกษาจากเอกสารประกอบการสอนมีการทำกิจกรรมกลุ่มและเดี่ยว การอภิปรายจากใบงาน การชมวิดิทัศน์ มีการสาธิตการสอน การทำรายงานกลุ่ม ทำแบบฝึกหัด มีการแสดงความคิดเห็นและอภิปรายซักถามร่วมกันระหว่างผู้วิจัย ผู้เรียนและเพื่อนในชั้น

2. เจตคติ หมายถึงความคิด ความรู้สึกของครูในอนาคตที่มีต่อสิ่งต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรวมซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ในการเรียนรายวิชาการศึกษาพิเศษก่อนและหลังการได้รับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ส่งผลให้เกิดการกระตุ้นบุคคลแสดงพฤติกรรมหรือตอบสนองไปในทิศทาง

สนับสนุนหรือคัดค้านทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้

3. ครูในอนาคต หมายถึง นิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 สาขาการสอนคณิตศาสตร์ และสาขาการศึกษาปฐมวัย ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 และไม่เคยเรียนวิชาการศึกษาพิเศษมาก่อน

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนในเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนรวม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

เป็นนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการศึกษาพิเศษ (Special Education) คณะศึกษาศาสตร์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 สาขาการสอนคณิตศาสตร์ จำนวน 23 คน และ สาขาการศึกษาปฐมวัย จำนวน 23 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 46 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ซึ่งเป็นนิสิตที่ไม่เคยลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการศึกษาพิเศษมาก่อน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ วิธีการได้รับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) ผ่านกระบวนการเรียนจาก E-learning และในชั้นเรียนปกติในรายวิชาการศึกษาพิเศษ

ตัวแปรตาม คือ เจตคติของครูในอนาคตที่มีต่อการศึกษาแบบเรียนรวม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครูในอนาคตที่มีต่อการเรียนรวม

ระยะเวลาในการทดลอง

ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 16 สัปดาห์ๆ ละ 1 ครั้งๆ ละ 1 ชั่วโมง 50 นาที

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. บทเรียนที่พัฒนาเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอนแบบผสมผสานในรายวิชาการศึกษาพิเศษ จากบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (E-learning) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการเทคโนโลยี 2 ท่านด้านการศึกษาพิเศษ 1 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และเชิงโครงสร้างคุณภาพของแบบการผสมผสาน โดยภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับดี เอกสารประกอบการเรียนวิชาการศึกษาพิเศษ วิดีทัศน์ ใบงาน กิจกรรม การอภิปราย การสาธิต เนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนรวม เป็นต้น

2. แบบสอบถามเจตคติของครูในอนาคตที่มีต่อการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ชั้นปีที่กำลังศึกษา การมีส่วนร่วมในการฝึกอบรมครูการศึกษาพิเศษ ประสบการณ์การพบเด็กหรือผู้ใหญ่ที่มีความพิการ การใกล้

ขีดหรือเกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในปัจจุบัน แนวโน้มที่จะได้ทำงานกับเด็กพิเศษในอนาคต ประสบการณ์การพบเห็นข้อมูลเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษก่อนที่จะศึกษาในครั้งนี้ ประสบการณ์ การเรียนในรายวิชาการศึกษาพิเศษ

ตอนที่ 2 แบบวัดเจตคติของครูในอนาคตต่อการเรียนรวม จำนวน 40 ข้อ ประกอบด้วย ข้อคำถาม ประเภททางบวก 35 ข้อ และข้อคำถามประเภททางลบ 5 ข้อ ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เป็น 5, 4, 3, 2, 1 แต่ละระดับ หมายความว่า เห็นด้วยอย่างยิ่งเห็นด้วยเห็นด้วยปานกลางไม่เห็น ด้วยไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

โดยใช้เกณฑ์น้ำหนักในการให้คะแนนตัวเลือกของข้อคำถามประเภทบวก (Favorable Statement) 5, 4, 3, 2, 1 และข้อคำถามประเภททางลบ (Unfavorable Statement) 1, 2, 3, 4, 5

เกณฑ์การแปลผล

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนนจากแบบแบบวัดเจตคติของครูในอนาคต ต่อการเรียนรวม ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	แสดงว่า มีเจตคติต่อการเรียนรวมในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	แสดงว่า มีเจตคติต่อการเรียนรวมในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	แสดงว่า มีเจตคติต่อการเรียนรวมในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	แสดงว่า มีเจตคติต่อการเรียนรวมในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	แสดงว่า มีเจตคติต่อการเรียนรวมในระดับน้อยที่สุด

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลองที่ผู้วิจัย สร้างขึ้นให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แนวทางการสร้างข้อคำถามเกี่ยวกับเจตคติที่มีต่อการเรียนรวมทั้งข้อความทางบวกและทางลบ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษ 3 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหา โดย เลือกข้อข้อที่มีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของแบบสอบถามเจตคติ โดยใช้ความถี่ ร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลเจตคติของครูในอนาคตต่อการเรียนรวม โดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน ค่าส่วนเบี่ยงเบนเฉลี่ย และใช้สถิติ Pair- sample t test
3. วิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลรวมของ ความต่างคะแนน (ΣD) และใช้สถิติ pair- sample t test

ผลการวิจัย

1. ผลการเสริมสร้างเจตคติของครูในอนาคตที่มีต่อการเรียนรวมโดยใช้วิธีจัดการเรียนการสอน แบบผสมผสาน แบ่งเป็น 2 ตอน สามารถแสดงผลได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของแบบสอบถามเจตคติ

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 46 คน ระดับการศึกษาปริญญาตรี ความถี่ 46 คิดเป็นร้อยละ 100 กำลังศึกษาชั้นปีที่ 3 ความถี่ 46 คิดเป็นร้อยละ 100 อายุ 20 ปี ความถี่ 7 คิดเป็นร้อยละ 15.2 อายุ 21 ปี ความถี่ 35 คิดเป็นร้อยละ 76.1 อายุ 22 ปี ความถี่ 3 คิดเป็นร้อยละ 6.5 อายุ 23 ปี ความถี่ 1 คิดเป็นร้อยละ 2.2 ซึ่งเป็นเพศชาย ความถี่ 11 คิดเป็นร้อยละ 23.9 และเพศหญิง ความถี่ 35 คิดเป็นร้อยละ 76.1 นอกจากนี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปด้านสภาพแวดล้อมของผู้ตอบแบบสอบถามเจตคติ เช่น การฝึกอบรมครู การศึกษาพิเศษ ส่วนใหญ่ ไม่เคย คิดเป็นร้อยละ 93.5 เคยพบเด็กหรือผู้ใหญ่ที่มีความต้องการพิเศษ คิดเป็นร้อยละ 95.7 แนวโน้มที่จะได้ทำงานกับเด็กพิเศษในอนาคตปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 78.3 เคยพบเห็นข้อมูลเกี่ยวกับเด็กพิเศษก่อนที่จะศึกษาในครั้งนี้ เคย คิดเป็นร้อยละ 45.7 ไม่เคย คิดเป็นร้อยละ 54.3 และยังไม่เคยมีเรียนในรายวิชาการศึกษาพิเศษ ร้อยละ 100

ตอนที่ 2 เจตคติของครูในอนาคตที่มีต่อการศึกษาระบบเรียนรวม โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ผลการวิจัยสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยแสดงผลได้ดังตาราง 1

ตาราง 1 การเปรียบเทียบเจตคติของกลุ่มตัวอย่างก่อนเรียนและหลังเรียน

เจตคติต่อวิชาชีพครู		N	$\bar{X}$	SD	MD	t
ด้านความรู้ ความเข้าใจ การเรียนรวม	ก่อนเรียน	46	1.46	.20	0.17	104.63**
	หลังเรียน	46	4.50	.36	.29	
ด้านความจำเป็นและ ประโยชน์	ก่อนเรียน	46	1.48	.17	0.14	138.67**
	หลังเรียน	46	4.50	.19	.14	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 1 พบว่า เจตคติก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน มีระดับเจตคติด้านความรู้ ความเข้าใจการเรียนรวม เฉลี่ยเท่ากับ 1.46 และ 4.50 ตามลำดับ และมีระดับเจตคติด้านความจำเป็นและประโยชน์ เฉลี่ยเท่ากับ 1.48 และ 4.50 ตามลำดับ แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับเจตคติต่อการศึกษาระบบเรียนรวมหลังเรียน เฉลี่ยเท่ากับ 4.50 แปลผลได้ว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีเจตคติต่อหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

2. ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครูในอนาคตที่มีต่อการเรียนรวมโดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน สามารถแสดงผลได้ดังตาราง 2

ตาราง 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่างก่อนเรียนและหลังเรียน

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S.D.	$\sum D$	$\sum D^2$	t
ก่อนเรียน	46	32.83	5.34	53.22	2854.17	75.968**
หลังเรียน	46	86.04	3.70			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังและก่อนการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการจัดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 86.04 และ 32.83 ตามลำดับ แสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่างหลังเรียนสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการเสริมสร้างเจตคติของครูในอนาคตที่มีต่อการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานหลังเรียนมีเจตคติสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครูในอนาคตหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

อภิปรายผล

1. ผลการเสริมสร้างเจตคติของครูในอนาคตที่มีต่อการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า อยู่ในระดับสูงทั้งสองด้าน โดยด้านความรู้ ความเข้าใจการเรียนรวม และด้านความจำเป็นและประโยชน์และมีค่าเฉลี่ยเท่ากันอยู่ในระดับสูงซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพศาล เอกะกุล (2553: 93) ได้ศึกษาการวิเคราะห์จำแนกประเภทปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตคติต่อวิชาชีพครูของครูมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลที่ส่งผลให้เกิดการพัฒนาเจตคติต่อวิชาชีพครูคือ การจัดสภาพแวดล้อมด้วยมาตรฐานวิชาชีพครู โดยดำเนินการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาชีพครู การจัดบริการของสถานศึกษา การจัดหาอาคารสถานที่ การจัดการเรียนการสอน มีผลให้ค่าเฉลี่ยเจตคติต่อวิชาชีพครูของกลุ่มที่ได้รับการจัดให้อยู่ในสภาพแวดล้อมเหล่านี้ ซึ่งสูงกว่ากลุ่มที่มีเจตคติต่อวิชาชีพครูต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิรุณโพรย สำโรงทอง (2554: 85-88) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์กับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า เจตคติต่อการเรียนภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มทดลอง กับกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่อการเรียนภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มทดลอง กับกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับจิรายุ ทองบาน (2558) ที่กล่าวว่าการสอนสร้างทัศนคติ เพื่อการเรียนรู้ที่ยั่งยืน เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถบ่มเพาะความเชื่อและทัศนคติ

ที่ดีมีความสำคัญมากไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าเนื้อหาทางวิชาการ เพราะการเรียนรู้ไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงความรู้ แต่เป็นกระบวนการที่มีผลระยะยาวเกี่ยวข้องทั้งพฤติกรรมและเจตคติด้วยการสร้างเจตคติเชิงบวกต่อการเรียนสิ่งใดสิ่งหนึ่งเชื่อว่าจะทำให้บุคคลมีฉันทะซึ่งส่งผลให้พวกเขามีความสนใจที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมถึงแนวโน้มที่จะประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริงต่างๆต่อไปที่สำคัญคือว่าวิชานั้นๆ มีประโยชน์อย่างไร ต้องทำอะไรได้ในระดับความซับซ้อนเพียงใด โดยช่วยแนะแนวขั้นตอนการเรียนรู้ว่าเป็นอย่างไรบ้าง ปัญหาหรืออุปสรรคที่อาจเผชิญคืออะไรบ้าง สิ่งเหล่านี้คือการช่วยสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้เรียนว่าสิ่งที่เรียนอยู่นั้นมีความหมายกับพวกเขาอย่างไร ซึ่งกิจกรรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งจากบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์หรือ E-learning ด้วยตนเองแล้ว ผู้เรียนยังได้เรียนในชั้นเรียนปกติทั้งจากใบงาน กิจกรรม จากวิดีโอทัศน์ (VDO) การอภิปรายกลุ่ม ใบงานกิจกรรมเป็นกลุ่มและรายบุคคลทำให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ที่ตรงระหว่างผู้วิจัย และเพื่อนในชั้นเรียนด้วยการเรียนรู้ที่มีความหมาย ซึ่งสอดคล้องกับพิรุณไพบย สำโรงทอง (2554: 28) ที่กล่าวว่า เจตคติเป็นสิ่งสำคัญต่อการเรียนรู้ เพราะเป็นสิ่งที่น่าสนใจให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่างๆหากผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ ต่อครูและกระบวนการ วิชาที่เรียน ย่อมส่งผลให้ผู้เรียนมีความขยันตั้งใจเรียนและประสบความสำเร็จทางการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับทองดี ศรีอันอยู่ (2557) ที่กล่าวว่าเจตคติเป็นเรื่องของความรู้ที่ผู้เรียนมีต่อปัจจัยแวดล้อมของการเรียนประกอบด้วย อารมณ์ ความรู้สึกในตัวบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดมาจากการเรียนรู้ เมื่อมีข้อมูลของสิ่งใดสิ่งหนึ่งมาผ่านผัสสะทางตา หู จมูก ลิ้นและการสัมผัสผสมจะประมวลให้แสดงออกเป็นพฤติกรรมตอบสนอง แนวคิดเรื่องการเรียนรู้ที่ครูใช้สอนนักเรียนกันอยู่ทั้ง กลุ่มทฤษฎีการเรียนรู้เชิงพฤติกรรม การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง หรือทฤษฎีการเรียนรู้เชิงพุทธิปัญญานิยม (Cognitive learning theory) ความรู้เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างที่มีลักษณะเฉพาะ (Particular structure) กับสิ่งแวดล้อมทางจิตวิทยา (Psychological environment) ของผู้เรียนแต่ละคนความรู้สึกต่างๆถูกกระทบด้วยข้อมูลต่างๆที่เข้ามาทำให้กลุ่มตัวอย่างมีเจตคติสูงขึ้นเกิดจากการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานวิธี โดยยึดหลัก 3 องค์ประกอบของเจตคติคือการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ 1) ความรู้ความเชื่อ (Cognitive component) การรับรู้ การเรียนรู้ที่ผ่านมา เพื่อให้เกิดเป็นประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยการบอกเล่าหรือแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น หนังสือ เอกสารประกอบการสอน สื่อโทรทัศน์ วิดีทัศน์ เป็นต้น 2) ความรู้สึก (Affective component) เป็นความรู้สึกชอบ ไม่ชอบ ซึ่งเปรียบเทียบกับประสบการณ์ที่มีถึงผลที่จะได้รับเมื่อกระทำพฤติกรรมนั้นๆ 3) แนวโน้มพฤติกรรม (Behavior component) เป็นความพร้อมที่จะกระทำซึ่งเป็นผลมาจากความคิดความรู้สึก ความเชื่อ และจะออกมาในรูปของการยอมรับ หรือปฏิเสธ (อเนก สุวรรณบัณฑิต และภาสกร อดุลพัฒนกิจ (2548: 130-131) และแสงเดือน ทวีสิน (2545: 69-70)

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่างหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อธิบายได้ว่าการกระทำจากประสบการณ์ของผู้เรียนที่เรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ผู้วิจัยให้ผู้เรียนศึกษาจากบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (E-learning) ก่อนล่วงหน้าซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น เรียนได้ตามเวลาที่ผู้เรียนสะดวก และตอบสนองตามความต้องการของผู้เรียนได้ แล้วมาพบกันในช่วงเรียนในชั้นเรียนปกติตามตารางเรียนที่กำหนดสัปดาห์ละ 1 ครั้งๆ ละ 1 ชั่วโมง 50 นาทีโดยผู้วิจัยกำหนดในใบงานและกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งจากวิดีโอทัศน์

(VDO) เอกสารประกอบการสอน กิจกรรมการอภิปรายกลุ่ม การทำรายงาน และ การสาธิตการสอนการทำแบบฝึกหัด เป็นต้นทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดลย์ ภัษขำนาถ และคณะ (2556) ที่ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานในรายวิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาครุ มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานในรายวิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษานี้มีประสิทธิภาพ 84.22/83.88 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานในรายวิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา ผลการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานซึ่งความพึงพอใจในระดับมาก ดังนั้นผลของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างเจตคติและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครูในอนาคตที่มีต่อการศึกษารวมมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนต่อไปซึ่งสอดคล้องกับเกรแฮม (Graham, 2012) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ผสมผสาน เกิดผลในเชิงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางการเรียนรู้มี 3 มิติดังนี้ คือ 1) เกิดการปรับปรุงพัฒนาในเชิงวิชาการ (Improved pedagogy) ซึ่งเป็นเหตุผลที่สำคัญของการเรียนรู้แบบผสมผสาน ที่ผ่านมาผู้สอนมุ่งเน้นการบรรยายที่ถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนมากกว่าการนำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้ เนื่องจากปัจจุบันมีการจัดสภาพการเรียนรู้มีการฝึกอบรมให้ผู้สอน (Instructors) จะมุ่งเน้นใช้ยุทธศาสตร์การสอนให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้นโดยการจัดการเรียนการสอนหลายรูปแบบทั้งแบบร่วมมือ การเรียนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนและการเรียนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 2) เพิ่มประสิทธิภาพในการเข้าถึงข้อมูลการเรียนรู้และมีความยืดหยุ่น (Increased Access and Flexibility) 3) ประสิทธิภาพในเชิงงบประมาณหรือการลงทุน (Cost Effectiveness) การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพของการลงทุนในด้านการจัดการศึกษาเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับการเรียนอุดมศึกษาหรือในมหาวิทยาลัย ซึ่งการเรียนรู้ในรูปแบบผสมผสานดังกล่าวนี้ก่อให้เกิดการสร้างระบบการเรียนที่ลุ่มลึกและกว้างไกลในหลากหลายรูปแบบและตอบสนองต่อผู้เรียนได้ดี

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้สอนควรนำการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานไปใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาต่างๆ ควรศึกษารายละเอียดของกิจกรรมที่จัดทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่หลากหลายมากขึ้น
2. การออกแบบกิจกรรมบนเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ หรือ E-learning ควรมีสื่อประเภทเคลื่อนไหว เช่น วิดิทัศน์ จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจง่ายสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง
3. การออกแบบกิจกรรมในห้องเรียนปกติผู้สอนและผู้เรียนควรมีปฏิสัมพันธ์กันโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานจะทำให้ผู้เรียนจดจำได้ง่ายขึ้นได้แก่ การฟังบรรยาย (Lecture) การอ่านด้วยตนเอง (Reading) การฟังและการได้ยิน (Audiovisual) การได้เห็นตัวอย่าง (Demonstration) การได้แลกเปลี่ยนพูดคุยกัน (Discussion) การได้ทดลองปฏิบัติเอง (Practice doing) การได้สอนผู้อื่น (Teaching) จะทำให้ผู้เรียนจดจำได้ดี โดยในงานวิจัยผู้วิจัยได้ให้กลุ่มตัวอย่างทดลองสอนเพื่อจำลองสถานการณ์การ

จัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้สอนควรนำการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานไปประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้วิชาต่างๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดี
2. ผู้สอนควรมีการศึกษาออกแบบการพัฒนาบทเรียนเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์หรือ E-learning โดยใช้รูปแบบการสอนแบบผสมผสานในรายวิชาต่างๆ

บรรณานุกรม

- จิรายุ ทองบาน. (2558). *สอนสร้างทัศนคติ เพื่อการเรียนรู้ที่ยั่งยืน*. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2561, จาก http://new-kmblog.blogspot.com/2015/09/blog-post_11.html
- ทองดี ศรีอ่อนยู่. (2557). *เจตคติต่อการเรียนรู้ (ตอนที่1)*. กรุงเทพฯ: ศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต3. สืบค้นเมื่อ 17 กันยายน 2561, จาก <http://spbkk1.sesao1.go.th/attitude.pdf>
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 (2542, 14 สิงหาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. หน้า 8.
- พิรุณพราย สำโรงทอง. (2554). *การศึกษาค้นคว้าเพื่อการพัฒนาการเรียนและเจตคติต่อการเรียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์กับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู*. ปรินท์นิพนธ์ กศ.ม. (มัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไพศาล เอกะกุล. (2553). *การวิเคราะห์จำแนกประเภทปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตคติต่อวิชาชีพครู ของนักศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู*. มหาสารคาม: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, สำนักงานปลัดกระทรวง. (2561). *การอุดมศึกษาไทยในยุค 4.0*. สืบค้นเมื่อ 4 ตุลาคม 2561, จาก www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=50735&Key=news_Teerakiat
- แสงเดือน ทวีสิน. (2545). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยเส็ง.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 (2)*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- อดุลย์ ภัยชำนาญ, วิชัย นภาพงศ์ และ ผ่องศรี วาณิชย์ศุภวงศ์. (2556). *การพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานในรายวิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา ของนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา*. *วารสารวิชาการ อัล-ฮิกมะฮฺ มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา*, 3(6), 11-22.

- อเนก สุวรรณบัณฑิต และ ภาสกร อุดลพัฒน์กิจ. (2548). *จิตวิทยาบริการ*. กรุงเทพฯ: อุดลพัฒน์กิจ.
- อารีย์ ธรรมโคตร. (2559). ทศนคติและพฤติกรรมของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยการบูรณาการเชิงเนื้อหาผ่านสื่อการเรียนการสอนสมัยใหม่. *วารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์*, 12(1), 123-146.
- Bernath , R. (2012). *Effectives Approaches to Blended Learning for Independent Schools*. Retrieved September 10, 2018 from <http://www.testden.com/partner/blended%20learn.html>
- Bonk, J., & Graham, C.R. (2004). *Handbook of blended learning: Global perspectives*. San Francisco: Pfeiffer.
- Graham, C.R. (2012). *The Handbook of Blended Learning*. San Francisco, CA: Pfeiffer Publishing.
- Horn, B.M., & Staker, H. (2011). *The Rise of K-12 Blended Learning*. Boston: Innosight Institute.
- Sirithadakunlaphat, S., & Martin, A.P.L. (2015). A quantitative research about attitudes of pre-service teachers on inclusive education. In *Proceedings of The Sixth Pacific-Rim Conference on Education*, November 17-18, 2015 (pp.39-48). Bangsaen Heritage Hotel.